

262. China

1. Gezocht op '*china*'. Je krijgt dan ook machinatie en de echinacea, de zonnehoed (purperrudbeckia), alsmede de deus ex machina, iemand die op een beslissend ogenblik als het ware uit de lucht komt vallen en aan een verwarde toestand een einde maakt, maar alla (nee, niet: is groot!). De acupunctuur is een oude geneeswijze (nee, geen dokter!). China hoort bij de Big Five, de Grote Vijf. Ten opzichte van de Big Four, de Grote Vier, is Frankrijk de nieuwkomer. Het blanc de Chine is wit geglazuurd porselein. De Bokseers vormden een geheim genootschap dat in 1900 de Bokseropstand veroorzaakte. Bone china is serviesgoed.

2. Het carolinapine is een zachte, maar sterke houtsoort. Het chinasyndroom is de angst voor een meltdown in een kerncentrale. Ook een rare Chinees kan naar de chinees gaan, of is dat Chinees voor je? Het Chinese klokje is de forsythia. Chino is katoenen stof, gebruikt voor uniformen. Chinoiserie (chinoiserieën) zijn kunstvoorwerpen en bibelots uit China. Chinoline is een van kinine afgeleid antiseptisch middel. Chinon staat beter bekend als 1,4-naftochinon. De chowchow is een keeshond (je weet: niet alle honden heten Fikkie). De demaoïsatie is de afschaffing van de stalinistische planeconomie in 1976. De (het) feng shui is de uit China afkomstige kunst van de juiste plaatsing der voorwerpen. De gojibes (Jaarboek 2010) is de in China geteelde bes van de boksdooorn. Verreweg de meeste inwoners van China zijn Han-Chinees.

3. China is het Hemelse Rijk, een Chinees is zoon van het Hemelse Rijk (ook: hemeling), de keizer van China is Zoon des hemels. De hukou (Jaarboek 2007) is een sociaal systeem in China. Een Indochinees is een inwoner van Indochina of een sinds lang in Indonesië gevestigde, ingeburgerde Chinees. Wie is de iron lady van China? Een jaden schaal is van een zeer hard gesteente. Kinazuur en chinazuur zijn synoniemen. Lychees zijn zoete subtropische vruchten van een altijdgroene boom. Het mahjong is een uit China afkomstig spel. Een mandarijn is een hoge staatsambtenaar. Bijen zijn dol op moerbeibomen.

4. Nanking slobkousen zijn vervaardigd van een Chinese katoenen stof van vale of rossig gele kleur. Twee Engels-Chinese oorlogen worden samen de Opiumoorlog genoemd. Paksoi is een bladgroente en familie van de Chinese kool. Een pekinies behoort tot een uit China afkomstig hondenras. De pekingeend wordt voor de consumptie gefokt. De renminbi (yuan, renminbi yuan) is de munteenheid van China. De Culturele Revolutie in China duurde tien jaar. In China is wit de rouwkleur. China wordt niet het Verborgene Rijk genoemd, dat is Ethiopië. De Seltsjoeken zijn een Turkse volksstam. Een singkè is een in Indië pas aangekomen uit China geëmigreerde Chinees.

5. De tatsoi (Jaarboek 2010) staat bekend als Chinese sla. De Grote Sprong Voorwaarts vond plaats in het China van Mao Zedong (1958-1960). De taël is een vroegere Chinese munt, maar ook een gewicht van 37,8 gram. Het taoïsme is de traditionele godsdienst van China, ontstaan tussen de vijfde en derde eeuw voor Christus, gebaseerd op de ideeën van Lao Tse, waarbij het begrip 'tao' en het evenwicht tussen yin en yang centraal staan. Het Toengoezisch is een Altaïsche taal, mogelijk verwant met de Turkse talen en het Mongools. De winterbloeiër (het meloenboompje) is een uit China afkomstige heester van de specerijstruikfamilie met geelwitte, vanbinnen (GB) purperrode bloemen. De zanddollar is de overbekende stekelloze zee-egel.

6. Gezocht op '*chinees*'. Wat je bij de afhaalchinees haalt, kun je op chinees (Chinees porselein) thuis serveren. De Nederlanders zijn de Chinezen van Europa. De Chinese kerk is in Indië de plaats waar de praatjes in de wereld komen. De Chinese Muur heeft min of meer zijn bestaansrecht verloren. Overigens is een Chinese muur een onoverkomelijk beletsel of een ondoordringbare afscheiding. Het chineesje is de hoeveelheid heroïne die in één keer kan worden opgesnoven. Het chineesrestaurantsyndroom is het geheel van klachten die bij sommige mensen optreden nadat ze een Chinese maaltijd hebben gegeten waarin ve-tsin is verwerkt, onder meer hartkloppingen, pijn op de

borst, pijn in het gezicht, duizeligheid, buikpijn, misselijkheid, overgeven en migraine. Algemeen beschaafd Chinees is het Mandarijnchinees.

7. Je kunt dat vergelijken met Algemeen Beschaafd Nederlands. Opklimmend in rang had je in Indië de luitenant-Chinees, de majoor-Chinees en de kapitein-Chinees. De Heer houdt heel wat rare pindachinezen als kostganger. Een baba is een in Indonesië geboren Chinees van gegoede stand. Een chopstick is een eetstokje. Diamantspaat is Chinees korund. De familie rose is Chinees porselein met emaildecor, gekenmerkt door een karmijnroze, van goud afgeleid email, bijvoorbeeld de familie-rosevaas. De familie verte is Chinees porselein met emaildecor in vijf kleuren, waarvan gewoonlijk groen domineert, bijvoorbeeld de familie-verteschotel. Foeyonghai is een Chinees gerecht met een zoetzure tomatensaus, golauyok een Chinees gerecht van gefrituurde beignets.

8. Het hanzi (Jaarboek 2008) is het Chinese karakterschrift. De schrifttekens van het Chinees zijn ideogrammen. Ideografie is geen klank- maar een begripteekenschrift. De jezuïetenbordjes zijn Chinese porseleinen bordjes met christelijke voorstellingen. De jonk en de draak zijn Chinese schepen. Zou Joost weten dat zijn naam van Joosje komt? Trouwens: drinken we joosjesthee of peccothee? Allerlei gebakjes in Indië heten kweekwee. De loempia is een Chinees-Indisch gerecht. Het overgangsporselein is van na de Mingdynastie (vergelijk: mingvaas, mingporselein). Een peranakan is een afstammeling van een Chinees, Arabier of andere oosterling en een inheemse vrouw. Een Franse punt is een lambrequinornament (lambrekijn) op Chinees porselein en Delfts aardewerk. Met sang-de-boeuf werd oud-Chinees porselein vaak gekleurd. Hij was sinofiel, zij was sinofoob. Tjaptjoi is een Chinees groente-en-vleesgerecht.

9. Het Tochaars is een Indo-Europese taal die tot in de achtste eeuw n.Chr. in Chinees Turkestan werd gesproken. De triade is een geheim Chinees genootschap. Een trigram is een Chinees mystiek teken in de I Tjing (orakelboek met hexagrammen uit de Chinese filosofie). De wonton (Jaarboek 2009) is een Chinees gerecht. De wu wei (Jaarboek 2010) is een basisbegrip uit het taoïsme. Het xiang qi is een Chinees schaakspel, meer verwant met het Perzische dan met het westerse.

10. Gezocht op '*chinese*'. De angalampoe is de Chinese roos. De bimi (Jaarboek 2010) is een op broccoli lijkende groente met kleine roosjes. Butea en camelia zijn plantengeslachten. Het chiné is een gevamd weefsel. De erhu (Jaarboek 2007) is een tweesnarige Chinese viool. De Chinese naam voor Boeddha is Fo. In hanja (Jaarboek 2008) wordt het Koreaans geschreven. Een kongsi is een club of kliek die gemeenschappelijk voordeel wil behalen. Kungfu is de benaming voor de traditionele Chinese vechtsporten. Een maopak is een eenvoudig uniseks pak. De Lange Mars was een tocht van honderdduizend mannen en vrouwen. Mihoen is dunner dan mi.

11. Bij moxibustie wordt moksa gebruikt. Het nankinet(te) is een fijne, op nanking gelijkende katoenen stof. Een njonja is in Indië een Europese of Chinese gehuwde vrouw. Een Oeigoer is een bewoner van de Chinese regio Xinjiang. Pailows zijn monumentale stenen toegangspoorten. Pandadiplomatie heeft wel iets van dito pingpongdiplomatie. Pinyin is een transcriptiesysteem van Chinese karakters in het Latijnse schrift. De pipa is een Chinese peervormige luit met vier snaren. Het qi gong is een Chinese meditatietechniek.

12. Het (de) shantoeng is stof uit tussorzijde. Het shaolin kungfu (Jaarboek 2010) werd beoefend door monniken. De szechuanpeper is synoniem met anijspeper. Het taolu (Jaarboek 2008) is een Chinese sport. Tjauwmin is een soort van dunne bami. Een taifoen (tyfoon) is een hevige wervelstorm. Een wadjan (VD ook: wadjang) is een wok. Ook de Deltawerken zijn een wereldwonder. Wushu is een verzamelnaam voor verschillende Chinese vechtsporten.

Rein Leentfaar